ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА 18.08.2025 | Тімоті Снайдер

Дурниця на Алясці

Трамп пішов на неймовірні поступки Росії в обмін ні на що. У Путіна немає причин, щоб віддати перевагу майбутньому, яке малює Трамп, а не він.

У стародавньому світі люди розповідали про «Ultima Thule», міфічну територію на крайній півночі, на самому краю землі. Вирушивши на північ, щоб зустрітися на Алясці з президентом Росії Володимиром Путіним, президент США Дональд Трамп досяг власної Ultima Thule, арктичного фіналу своєї зовнішньої політики фантазій.

На думку Трампа, з іноземними лідерами можна діяти так само, як з американцями: за допомогою фантастичних обіцянок і брутального залякування. Але за межами кордонів США його фантазії не працюють. Порожні обіцянки «прекрасного» майбутнього ніяк не зворушують диктаторів, які йдуть на злочини заради реалізації своїх ідей, і вони ніяк не впливають на людей, які захищають свої сім'ї від злочинного вторгнення, від крадіжки їхніх земель і багатств, викрадення дітей, тортур і вбивств мирних жителів.

У Путіна немає причин, щоб віддати перевагу прекрасному майбутньому, яке малює Трамп, а не він сам: Україна з маріонетковим урядом; населення, пригнічене насильством; патріоти, поховані в братських могилах; ресурси в російських руках.

Як і фантазії, трампівські методи залякування теж не працюють за кордоном

Як і фантазії, трампівські методи залякування теж не працюють за кордоном. Так, багато американців бояться Трампа. Він провів чистку в своїй партії і погрозами насильства тримає під контролем конгресменів-республіканців. Трамп використовує армію США як поліцію – спочатку в Каліфорнії, а тепер і у Вашингтоні.

Але іноземні вороги сприймають таку тактику залякування інакше. Дії, які шокують американців, приводять ворогів Америки в захват. У Москві вважають розміщення американських солдатів всередині

США ознакою слабкості. Жорстка риторика може знаходити відгук у США, де ми плутаємо слова і справи. Але керівництво Росії вважає її лише прикриттям слабкої зовнішньої політики. Трамп зробив неймовірні поступки Росії в обмін абсолютно ні на що. Росія відплатила йому продовженням війни в Україні та насмішками на державному телебаченні.

Вже просто зустрівшись з Путіним на Алясці, Трамп поклав кінець більш ніж тирічній західній дипломатичній ізоляції Кремля

Які поступки? Вже просто зустрівшись з Путіним на Алясці, Трамп поклав кінець більш ніж тирічній західній дипломатичній ізоляції Кремля. Потиснувши руку обвинуваченому військовому злочинцю, Трамп дав зрозуміти, що вбивства, тортури і викрадення в Україні не мають значення.

Навіть вибір Аляски як місця зустрічі став поступкою, причому досить дивною. Росіяни, включно з великими фігурами в державних ЗМІ, регулярно заявляють про російські претензії на Аляску. Запросити людей, які претендують на вашу територію, причому запросити на вашу головну військову базу на цій території, щоб обговорити розпочату ними агресивну війну, і не запросити нікого, хто представляв би країну, на яку вони напали... Ну, це вже якась крайня міра зовнішньополітичних фантазій. Це Ultima Thule.

Це був повний кінець ще й тому, що Трамп вже поступився раніше в більш фундаментальних питаннях. Він нічого не говорить про правосуддя для російських військових злочинців або про репарації, які повинна заплатити Росія. Він згоден, що Росія може визначати зовнішню політику України та Америки з ключових питань членства в НАТО. І він згоден, що російські інтервенції повинні приводити не тільки до фактичних, але й до юридичних змін в суверенному контролі над територіями.

Погодьтеся, що вторгненнями можна законно змінювати кордони, і світовий порядок розвалиться. Надайте Росії право визначати зовнішню політику інших країн, і ви підштовхнете її до подальшої агресії. Відмовтеся від очевидної правової та історичної реакції на злочинні агресивні війни (вимога репарацій і трибуналу), і ви стимулюєте війни в цілому.

Трамп говорить голосно, але у нього маленький батіг. Ідея, що можна лише словами домогтися успіху, поставила Трампа в таку позицію, що тепер слова Путіна стали мати значення, і тому Трампу довелося відправитися на Аляску для «вправ у вислуховуванні». Протягом своєї кар'єри Трамп часто вислуховував Путіна, а потім повторював

те, що Путін йому сказав.

Обох мотивує сприйняття їхньої величі в майбутньому. Путін вважає, що величі можна досягти війнами, одним з елементів яких є маніпуляції президентом США. Трамп упевнений, що його спадщина буде асоціюватися з миротворчістю, і тому до тих пір, поки він не почне проводити самостійну політику, він буде перебувати у владі підбурювачів війни.

Путін не припинить війну, коли навіть сам президент США повторює його пропагандистські тези. Його не спокусити туманними концепціями кращого світу, оскільки у нього на думці власні, дуже конкретні злодіяння.

На Алясці Трамп досяг своєї особистої межі, Ultima Thule, меж особистого світу магічної балаканини. Перед ним стояло дуже просте питання: чи погодиться Путін на беззастережне припинення вогню, як він того вимагав, чи ні?

Путін вже відмовлявся раніше і те ж саме зробив знову на Алясці. Росіяни висувають явно безглузду і провокаційну контрпропозицію: Україна повинна офіційно поступитися Росії територіями, які Росія навіть не окупувала. Це землі, на яких Україна вибудувала свою оборону. Надалі Росія, звичайно ж, зможе знову напасти, але вже з набагато вигідніших позицій.

Досі наслідками слів Трампа для Росії були нові слова

Путін знає, що Трамп хоче отримати Нобелівську премію миру, тому його очевидний хід – пообіцяти Трампу, що війна колись закінчиться, а Трамп отримає свою нагороду, якщо вони вдвох просто продовжать діалог («Наступного разу в Москві?» – запитав Путін перед від'їздом з Аляски). Тим часом Росія продовжить бомбардування.

Трампу не вдалося домогтися беззастережного припинення вогню Росією, і тепер у нього є два можливі шляхи. Він може продовжувати політику фантазій, хоча навіть його друзям і прихильникам стане очевидно, що це фантазії Путіна. Або ж він може ускладнити ведення війни для Путіна, наблизивши її завершення.

США ніяк не формалізували свої неймовірні поступки Росії: Трамп може скасувати їх під час однієї прес-конференції. І у Америки є політичні інструменти, щоб змінити хід війни в Україні; вона могла б

їх застосувати.

Трамп уже погрожував «серйозними наслідками», якщо Путін не погодиться на беззастережне припинення вогню. Це були слова. І досі наслідками слів Трампа для Росії були нові слова. Все це стало абсолютно очевидним зараз, на краю світу – в Ultima Thule. Трамп досяг меж свого світу фантазій. Куди він рушить далі?

(c) Project Syndicate 2025

Тімоті Снайдер

Тімоті Снайдер (Timothy Snyder) – американський історик і письменник, автор і редактор 20 книг. Він є першим професором кафедри новітньої європейської історії в Школі глобальних справ і державної політики ім. Манка при Університеті Торонто і постійним науковим співробітником Інституту гуманітарних наук у Відні.